

Projekat Bogatstvo različitosti, Klaster Istar 21 realizuje u saradnji sa Vladom Vojvodine, uz podršku Sekretarijata za privredu, ali i ostalih pokrajinskih sekretarijata, čiji su predstavnici aktivno učestvovali u komisijama koje su obilazile i ocenjivale sela.

To njihovo prisustvo na terenu i zajednički rad bio je višestruko koristan i oni sada imaju uvid u situaciju na terenu i mogu lakše da prepoznaju sredine iz koji dolaze zahtevi za neke od projekata na konkursima. Predstavnici nekoliko pokrajinskih sekretarijata, uz brojne predstavnike sela i udruženja, bili su aktivni učesnici u radu i u diskusijama na dvodnevnoj Edukaciji sa primerima dobre prakse u okviru ovog projekta, održanoj u prepunoj konferencijskoj sali Banje Junaković kraj Apatina. U uvodnom izlaganju, autor cele ove priče, Biljana Marčeta, govorila je o nastanku i ciljevima projekta, njegovoj realizaciji i daljim pravcima razvoja.

–Naš cilj je bio i ostao da kroz projekat Bogatstvo različitosti kreiramo jednu autentičnu multikulturalnu priču i ponudu ovih prostora, sa širokim pojmom bogatstva različitosti, s tim da taj turistički proizvod bude jedinstven ne samo na tržištu naše zemlje, već i Evrope, s obzirom da ne postoji region u Evropi koji ima ovakvo bogatstvo različitosti, kada govorimo o kulturi različitih nacionalnih zajednica i u toj nameri smo u potpunosti uspehli - izjavila je Marčeta i dodala:

-Želimo da po tome ovaj deo Srbije bude prepoznatljiv i zbog toga činimo sve da kreiramo najbolji mogući imidž ovih prostora. Prvobitno smo hteli da izaberemo sela koja su spremna da na najbolji način predstave tu svoju multikulturalnost i bogatstvo različitosti, kao i da pomognemo ostalim selima da unapređuju turizam i kvalitet usluga. Od 45 prijavljenih sela, 5 sela je iz Istočne Srbije, ali to su sela koja tokom ove godine iz tehničkih razloga nismo stigli da posetimo, pa ćemo to učiniti na proleće. U radnom timu su uglavnom bili ljudi iz pokrajinskih sekretarijata, ali i neki od predstavnika članica klastera. Provedeno je 34 dana na terenu, pod izuzetno teškim uslovima za rad zbog visokih temperatura. Umesto prvobitno planiranih 10, izabrali smo 14 najspremnijih sela, što ne znači da su sva ta sela potpuno spremna, i imamo još 13 sela sa potencijalom za multikulturalne programe, dok smo ostala sela rasporedili po određenim potencijalima i prvenstveno od njih samih će zavisiti koliko će moći koristiti benefite svega onoga što Klaster Istar 21 bude dalje radio. Dakle, od toga koliko će biti angažovanje samih predstavnika sela, zavisice i njihov dalji razvitak.

-Bogatstvo različitosti vojvođanskih sela je zasijalo punim sjajem već na Sajmu turizma u Novom Sadu, gde je u jednom veličanstvenom defileu, a potom i u svakodnevnom predstavljanju sela, prikazan deo njihovih potencijala i bogate ponude. Klaster Istar 21 je učestvovao na sajmovima u Banja Luci, Kragujevcu, kao i u Salzburgu, gde su predstavljeni

neki već osmišljeni programi. Od 8-12. novembra, na jednom od najvećih sajmov turizma na svetu, u Londonu, predstavili smo svetskim turoperatorima naš projekat. Sa nama je bila i Zdenku Mitić iz Bačkog Monoštor, trebala je ide i Ivana Šijački iz Banoštor, ali nije na vreme izvadila vizu. Konferenciju za novinare organizovali smo na štandu Turističke organizacije Srbije, čiji smo bili gosti, a zainteresovanim turoperatorima podelili smo materijal koji smo za tu priliku pripremili: fascikle sa mapama sa ucrtanim selima, ispisanim osnovnim podacima o projektu, dok su kao dodatni materijal bili press informacije i programi koje smo napravili. Moj najjači utisak iz Londona je razgovor vođen posle prezentacije, sa jednom ženom, stručnjakom za brendiranje sa britanskog univerziteta. Ona je došla po preporuci prijatelja da nađe temu za studente koji bi radili key study ili primere iz prakse, vezane za rebranding neke destinacije. Bila je oduševljena onim što je čula od nas i rekla da sa ovom pričom mi možemo promeniti imidž Srbije i da o ovome ne zna niko u Evropi. Projekat Bogatstvo različitosti je bilo upravo ono što je tražila, da je to nešto što će nam pomoći da zainteresujemo turističko tržište Starog kontinenta i mi smo neobično srećni da je to videla baš u našem projektu. Inače, na Sajmu turizma u Londonu, gde su se okupili svi najeminentniji svetski stručnjaci, pričalo se jako mnogo o tome kako upravo žene koje žive na selu imaju svoju šansu da nađu sebe, da ne budu samo majke i domaćice, nego da mogu da budu i uspešne poslovne žene, da ostvare finansijske prihode i da pomognu svojim porodicama kroz ruralni turizam - naznačila je Marčeta.

Klaster Istar 21 je, u međuvremenu, pokrenuo sajt www.bogatstvorazlicitosti.com, i na njemu postavio sve najnovije informacije, vezane za sela i novosti iz njih. Internet prezentacija je najlakši i najbrži način komunikacije i ovom prilikom, posebno drugog dana Edukacije, bilo je mnogo više reči o tome. O projektu Bogatstvo različitosti bilo je mnogo natipisa u medijima, ali treba i dalje intenzivno raditi na promociji, posebno na beogradskom tržištu. Upravo zbog toga se i krenulo sa promo turama izabranih sela, s tim da je na sastanku u Novom Sadu dogovoreno da se sela sama prijavljuju. Novinari su već bili u Stapar, Banoštor, Selenči, Golubincima, a slede posete Tavankutu, Turiji i Gudurici. Nastavak obilaska sela sledi u januaru.

-U pripremi je brošura o projektu Bogatstvo različitosti na srpskom i engleskom - nastavila je Marčeta. - Mi smo za britansko tržište spremili jedan ograničen tiraž, a kompletno predstavljanje sela i projekta biće obavljeno do početka Beogradskog sajma turizma u februaru 2012. godine. Radićemo i radimo promo ture, slati informacije medijima, kampanje na Facebooku. Ono što je sada aktuelno je izrada baze podataka, odakle će kasnije deo tih podataka biti na mobilnoj aplikaciji. Uradili smo film o vojvođanskim selima, koji smo prikazali na Sajmu turizma u Londonu. U Nišu smo potpisali ugovor o saradnji sa 17 različitih klastera iz Srbije i sa Kućom klastera Ledib, koja je locirana u ovom gradu. Svi su oni nama dobro došli partneri, bez obzira što se oni bave drugim delatnostima. Dogovoramo se da niški turistički klaster dođe u obilazak naših najspremnijih sela i da ponešto prihvate i nauče iz tih druženja i susreta sa, za njih, novim sredinama. Takođe, uspostavili smo saradnju sa slovenačkim klasterom Kompas u Novom Mestu, koji je lider u sličnim aktivnostima i jedna od ideja je da na proleće odemo u posetu u Sloveniju i da vidimo kako njihova sela i udruženja rade.

Od brojnih ostalih aktivnosti, Marčeta napominje da je urađen i sajt na engleskom jeziku, da su upućena pisma opštinama i Pokrajini da izdvoje sredstva za aktivnosti i razvoj sela. Klaster ima dosta novih zainteresovanih članica, čije će se pristupnice prihvatati do polovine decembra i tada će biti zatvoren krug za ovu godinu, s obzirom da 15. decembra treba da započne štampanje promotivnog materijala, a želja je da u njega uđu sve članice klastera. Predstoji i nova Skupština klastera.

-Nastavićemo sa daljim edukacijama naših članica u Turiji, Skorenovcu, Bačkom Petrovcu i

Novom Sadu. U Turiji će se detaljnije razgovarati o pisanju projekata, u Skorenovcu o menadžmentu u seoskom turizmu, u Bačkom Petrovcu o mogućnostima prekogranične saradnje kroz IPA projekte, s obzirom da su predstavnici ovog mesta ove godine uspešno odradili jedan takav projekat sa Hrvatskom, a u januaru se u Petrovcu otvara Edukativni centar za ruralni turizam. Klaster Istar 21 je dobio poziv i ponudu da koristi njihove prostorije, kao i njihove resurse. U Novom Sadu ćemo raditi edukaciju za turističke vodiče na temu istorija, religija i etnologija, koja će biti namenjena, pre svega, licenciranim vodičima, a potom će se, na proleće, raditi i edukacije za lokalne vodiče po selima. Klaster Istar 21 će učestvovati na predstojećim sajmovima u Beču, Ljubljani, Budimpešti i Berlinu, a možda i u Bjeljini. U planu je i organizovanje Karavana Bogatstvo različitosti, kao i dalji obilazak najboljih sela. Takođe i organizovanje Festivala Bogatstvo različitosti i jedna investiciona konferencija u junu ili septembru naredne godine u saradnji sa VIP fondom Vojvodine. Predstavićemo naša najspremnija sela i u pojedinim mestima u Srbiji, zatim, radićemo promo kampanju na internetu, koja bi uskoro trebala da krene, a na proleće planiramo da u našu sredinu dovedemo strane novinare i turooperatore. Turooperatori bi trebalo da dođu u aprilu, a novinari u maju. Takođe, Klaster Istar 21 će u narednom periodu raditi i na stvaranju mini klastera - obavestila je Biljana Marčeta.

Inače, prva dvodnevna edukacija u Banji Junaković, protekla je u zanimljivim i nadasve poučnim panel diskusijama. Razgovaralo se o tome koji su preduslovi za razvoj turizma, kada su počeli oni koji su sada najbolji, koliko im je trebalo vremena, kako su se organizovali... Prikazani su brojni primeri dobre prakse onih koji su već na dobrom putu i benefiti od razvoja turizma. Tako recimo, pojedina sela, poput Skorenovca i Bačkog Monoštora, čak imaju napisanu strategiju razvoja do 2020. godine. Predstavnici lokalnih samouprava u Golubincima, Botošu i Gudurici su već desetak godina uključeni u najnovije tokove komunikacija i u saradnju sa svojim opštinama i nekim domaćim i stranim institucijama, što je značajno doprinelo da razviju ruralni i vinski turizam.

Bački Monoštor je mnogo toga uradio na razvoju sela, što u infrastrukturnom smislu, što preko nekih projekata značajnih za razvoj turizma ovoga kraja. Cela priča je bazirana na očuvanoj tradiciji stanovništva i prirodnim bogatstvima u prirodnoj blagodeti - specijalnom rezervatu prirode Gornje Podunavlje. Mesna zajednica je bila ta koja je pokrenula inicijativu za razvoj eko, ruralnog i kulturnog turizma, a meštani su to zdušno prihvatili, što se vidi na svakom koraku. O kreiranju prvog utiska i tome kako održavati selo urednim i čistim, govorili su predstavnici Belog Blata, Banoštora i Pokrajinskog sekretarijata za zaštitu životne sredine.

Da i škole igraju značajnu ulogu u podizanju svesti stanovnika o značaju očuvanja tradicije i ekologiji, svoja zanimljiva iskustva, preneli su predstavnici Tavankuta, Belog Blata i Golubinaca. Branko Krasojević, savetnik u turizmu, Tijana Žižović iz Magelana, Slavica Marinković iz TA Fijaker i Radica Gligorić iz Zekinog salaša u Krčedinu, govorili su o mogućnostima i svojim iskustvima u kreiranju turističkih sadržaja.

Više o suveniru kao sredstvu za stvaranje dodatnih prihoda i prepoznatljivosti sela, odnosno njegovom brendiranju, čulo se od Gorana Puače iz Udruženja Futopški kupus, a na tu temu govorili su i predstavnici Banoštora i Pokrajinskog sekretarijata za rad i zapošljavanje. Takođe, bilo je reči o organizacionim šemama u turizmu, projektima i kako ih realizovati, kao i primeni modernih tehnologija u promociji sela.

Vesna Piperski iz Pokrajinskog sekretarijata za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu, apelovala je na građansku inicijativu, jer građani najbolje znaju koje su njihove potrebe i šta smatraju da može da se razvije u njihovoj zajednici. Govorila je o pojmu lokalne samouprave,

pravima i dužnostima, pravima građana da upravljaju, kao i radu lokalne samouprave u mesnim zajednicama. Vesna Šijački iz Zavoda za rodnu ravnopravnost Vojvodine je govorila o ženskom seoskom aktivizmu u Vojvodini i o tome kako i koliko vojvđanska vlada podržava seoski ženski aktivizam.

Drugog dana edukacije upriličena je i poseta Bačkom Monoštoru, dobitniku specijalnog priznanja Saveta Evrope za predeo i jednog od 14 izabranih sela iz projekta Bogatstvo različitosti.

[Više slika sa Edukacije u Banji Junaković, možete videti o v d e.](#)